

ועדה לפי תקנה 25 לתקנות בריאות העם (עוסקים בסייעוד בבתי חולים), התשמ"ט-1988
ותקנות 15 ו-16 לתקנות בריאות העם (צוות סיעודי במרפאות), התשמ"א-1981

ג' אדר א', תשע"א
7 בפברואר, 2011

לכבוד
המנהל הכללי של משרד הבריאות

כב' המנהל הכללי,

דין וחשבון לפי תקנה 16 לתקנות בריאות העם
(צוות סיעודי במרפאות), התשמ"א-1981

בענין:

עו"ד שרה שר - לב על ידי עו"ד שני בצלאל (קמארה), יחידת הדין המשמעת, לשכת
היועצת המשפטית, משרד הבריאות, ירושלים

הקובלת

- נגד -

פרידה מור
איריס שוריס
נטלי רוטפורט
כולן על ידי עו"ד מיטל אלמגור מרחוב לילינבלום 44, תל אביב יפו 65134

הנקבלות

1. הקובלנה -

ביום 18.8.2009 הגישה עו"ד שרה שר - לב, התובעת הראשית ביחידת הדין המשמעת במשרד הבריאות (להלן - הקובלת), קובלנה למנהל הכללי של משרד הבריאות (להלן - המנהל) נגד האחיות המוסמכות פרידה מור, איריס שוריס (להלן - נקבלת 1), ונטלי רוטפורט ת.ז. (להלן - נקבלת 2). (להלן - נקבלת 3), על כי גילו התנהגות שאינה הולמת מורשה לעסוק בסייעוד כאמור בתקנה 15(1) לתקנות בריאות העם (צוות סיעודי במרפאות), התשמ"א-1981 (להלן - התקנות). זאת בגין צילום ופירסום תמונת פנה בכיס המדים של נקבלת 2, ללא ידיעה או אישור של הוריה, תוך אי שמירה על כבודה ועל פרטיותה של הפנה, וכאשר לצורך הצילום נלקחה ממיטתה והושמה בכיס המדים של נקבלת 2.

2. הוועדה -

מנכ"ל משרד הבריאות מינה אותנו כחברי הועדה שתדון בקובלנה האמורה בסעיף 1 לעיל (להלן - הקובלנה). הועדה קיימה דיון אחד ביום 2.1.2011 בו הופיעו בפניה עו"ד שני בצלאל (קמארה), ב"כ הקובלת, והנקבלות עם באת כוחן עו"ד מיטל אלמגור.

הנקבלות עבדו בעת האירוע נשוא הקובלנה (ועובדות גם כיום) כאחיות במחלקת פגים במרכז רפואי בני ציון. ביום 9.9.2008 נולדה במרכז רפואי בני ציון, בחודש ה-26, [REDACTED] (להלן - הפגה), ראשונה מתאומות, במשקל 690 גרם, והועברה עקב מצבה הבריאותי למחלקת טיפול נמרץ בילוד. ביום 8.10.2008, במהלך טיפול, כאשר הנקבלות 2 הוציאה את הפגה ממיטתה לצורך שקילה, היא שמה אותה בתוך כיס המדים שלבשה, והנקבלות 3 צילמה תמונה שלה עם הפגה בכיסה, וזאת בנוכחות ובאישור הנקבלות 1, וללא ידיעה ואישור של הורי הפגה. הפגה היתה באותו זמן בשבוע ה-30 ובמשקל 825 גרם בלבד, אך במצב רפואי סביר - ביום האירוע נשוא הקובלנה, על פי רישומי המחלקה, הפגה יציבה ולא נזקקה לחמצן במהלך היום. בשעות הלילה קיבלה הפגה תוספת חמצן (22%) למשך שעה. ביומיים שלמחרת האירוע נשוא הקובלנה, לא נזקקה הפגה לתוספת חמצן במהלך כל המשמרות אך נצפו 3 אירועי דסטורציה וברדיקרדיה, באחד מהם, שהתרחש במהלך האכלה, נזקקה לגירוי. תמונתה של הפגה הועברה באמצעות אינטרנט לפורום חברים סגור של אחיות המחלקה, ושמשה כשומר מסך במחשב של תחנת האחיות במחלקה למשך מספר שבועות, ללא ידיעה ואישור של ההורים.

4. התליך בפני הוועדה -

4.

בראשית הדיון בוועדה הודיעו לנו באות כוח הצדדים על תיקון כתב הקובלנה המקורי מיום 18.8.2009, הן בתיאור נסיבות האירוע והן בתיאור מצבה הרפואי של הפגה, וכתוצאה מכך - תיקון בתיאור ההתנהגות שאינה הולמת מורשה לעסוק בסיעוד המיוחסת לנקבלות. יצויין, כי התיקונים מתיישבים עם טענות שהעלו הנקבלות בכתב ההגנה מטעמן, כולל חוות הדעת של פרופ' ציפורה דולפין מיום 5.1.2010 שצורפה אליו, המתייחסת למצבה הרפואי של הפגה.

לפיכך, בעוד שכתב הקובלנה המקורי תאר את מצב הרפואי של הפגה כקשה, והשתמע ממנו כי הפגה הוצאה הפגה מן המיטה לצורך צילומה בכיס המדים של הנקבלות 2, וכי צולמו מספר תמונות שהועברו באמצעות האינטרנט לפורום חברים, הרי שמכתב הקובלנה המתוקן עולה, כי מצבה הרפואי של הפגה היה סביר כמתואר בסעיף 3 לעיל, וכי היא הוצאה מן המיטה לצורך שקילה, ובהזדמנות זו צולמה תמונה אחת שלה, אשר הועברה לפורום חברים סגור של אחיות המחלקה.

עקב כך כאמור, שונתה גם המסקנה בסיפא של הקובלנה המתארת את ההתנהגות שאינה הולמת מורשה לעסוק בסיעוד המיוחסת לנקבלות. בכתב הקובלנה המקורי נטען על ידי הקובלות, כי הנקבלות גילו התנהגות שאינה הולמת מורשה לעסוק בסיעוד כאמור בתקנה 15(1) לתקנות (המוחלות על עוסקים בסיעוד בבתי חולים מכוח תקנה 25 לתקנות בריאות העם (עוסקים בסיעוד בבתי חולים), התשמ"ט-1988). זאת משום שהנקבלות צילמו ופירסמו תמונות של הפגה, שהיא חסרת ישע, בכיס המדים של הנקבלות 2 ללא ידיעה ואישור של הוריה, תוך אי שמירה על כבודה ופרטיותה של הפגה בניגוד לסעיף 10 לחוק זכויות החולה, התשנ"ו-1996, ומשום שלצורך הצילום נלקחה הפגה ממיטתה והושמה בכיס המדים של הנקבלות 2 כשהיא במצב רפואי קשה ותוך אי שמירה על כללי הבטיחות, דבר שעלול לסבך את בריאותה.

עם השינוי, עיקרה של ההתנהגות שאינה הולמת מורשה לעסוק בסיעוד המיוחסת לנקבלות, היא צילום ופרסום תמונתה של הפגה ללא ידיעה או אישור של הוריה, ותוך אי שמירה על כבודה ופרטיותה של הפגה, אשר לצורך הצילום נלקחה ממיטתה (כאמור בגוף הקובלנה - כשהוצאה לשקילה), ואין

מיוחסות להן יותר בקובלנה זו אי שמירה על כללי בטיחות וחשש סיכון
לבריאותה של הפגה.

עם תיקון כתב הקובלנה, הנקבלות הודו בכתב הקובלנה המתוקן, ולפיכך
טענו באת כוח הקובלת ובאת כוח הנקבלות לעניין אמצעי המשמעת שיש
לנקוט נגד הנקבלות.

עו"ד בצלאל, ב"כ הקובלת טענה, כי הנקבלות היו בעת האירוע כל עולמה של
הפגה, הגורם המאכיל, המטפל, ואף המלטף, בעיקר בנסיבות בהן הוריה
התגוררו רחוק מבית החולים ולא יכלו להיות לצידה, ודווקא מהן, שהיו חוד
החנית במחלקה, ניתן היה לצפות ליותר רגישות וכבוד לפרטיותה ובריאותה
של הפגה. היה עליהן לחשוב פעמיים קודם שעשו מה שעשו, לחשוב על
הסכנות שאורבות ליצור לפגה קטנה ושברירית, חסרת ישע, לשמור על כבודה
ופרטיותה. אך הן לטענתה, מעלו באמון של ההורים שהפקידו בידיהן את
היקר מכל, פעלו בניגוד לחוק ובניגוד לכללי האתיקה המקצועית של עובדי
סיעוד, ופגעו באמון הציבור במקצוע הסיעוד ובשמו הטוב. בהפנות אותנו
לפסיקה בדבר מטרתו של ההליך המשמעת במקצועות הרפואה ומרכזיותו
של האינטרס הציבורי והצורך לחוקק התנהגות מסוג זה בה הודו הנקבלות,
בקשה עו"ד בצלאל להשית על הנקבלות התליית רישומן לעסוק בסיעוד
לתקופה של חדשיים.

עו"ד אלמגור, ב"כ הנקבלות, בקשה תחילה להעיר לעניין מספר אי דיוקים
עובדתיים שעיקרן מצב בריאותה של הפגה, זאת לאור תיקון כתב הקובלנה
וחוות דעתה של פרופ' דולפין, ולטענה לפיה אחת האחיות במחלקה אמרה
לנקבלות שלא לצלם את הפגה. לדבריה, אין מקום לתת לכך משקל, שכן
הדבר אינו מופיע בקובלנה, אינו בחומר הראיות, ואינו נכון, משום שהאחות
הרביעית במשמרת בה ארע האירוע, היתה בחדר אחר. נציין, כי דברים
דומים נכתבו על ידי פרופ' הרשקו, נציב קבילות הציבור במשרד הבריאות
מוצג 1/1, אשר זקף לחובתן של הנקבלות את העובדה ששלוש אחיות הביעו
התנגדות לצילום בזמן אמת, ובהמשך עו"ד אלמגור ציינה, כי מדובר בעמדה
שהובעה לאחר מעשה, כאשר הנקבלות בקשו לקבל עמדת אנשי הצוות.
ב"כ הנקבלות טענה, כי למעשה מחצית הקובלנה עניינה מצבה הרפואי של
הפגה, שלא רק שאינו רלבנטי, אלא היה טוב, היא לא נפגעה על ידי הצילום,
וכפי שהוסכם עם תיקון כתב הקובלנה, היא הוצאה מן המיטה לא לצורך
הצילום אלא לצורך שקילה, כפי שעולה ממיקום התמונה - ליד מאזני
השקילה ובסמוך למנורת החימום. לדבריה, חטאן המרכזי של הנקבלות הוא
בכך שלא בקשו ולא קבלו את הסכמת ההורים לצילום, ואין הן חולקות כי
התנהגות זו לא עלתה בקנה אחד עם חוק זכויות החולה. לדבריה,
שאלת ההסכמה לצילום פגים במחלקה לא היתה מוטמעת, והדבר
נעשה כדבר שבשיגרה לצורך משלוח תמונות לאמהות, בידיעת ההנהלה
והרופאים, כפי שנלקחו טביעות רגליים לצורך הטבעת על איגרת השיחרור
מהמחלקה. בעקבות האירוע יש כיום טופס הסכמה מובנה הן לצילום והן
להטבעת הרגליים.

ב"כ הנקבלות הסבירה כי הצילום של הפגה נעשה במסגרת אחד הפרויקטים
מיני רבים המבוצעים במחלקה, שאת רובם יזמו ובצעו הנקבלות, הנקרא
"שיטת הקנגורו". פרויקט זה נועד לעידוד הורי הפגים למגע צמוד עם
הפגים, המסייע בטיפול בפגים ובהתמודדות עם מחלות, ולעידוד ההורים
שמתקשים להתמודד עם פג קטן. הנקבלות 2 היתה בעיצומה של הכנת מצגת
להורים אודותיו, ושקלה לשלב בה את התמונה שצולמה. התמונה הועברה
רק לאנשי הצוות במחלקה, לפורום חברים סגור, לצורך התייעצות, אך מאן
דהוא מצא לנכון להוציאו מחוץ לפורום זה, וכך הגיע לפרסום בתקשורת
ולידעת הציבור הרחב.

גב' אלמגור הדגישה את המטרה הטובה של הצילום לצורך הפרויקט, את
חרטתן הכנה של הנקבלות, את היותן אחיות מצטיינות, שתיקיהן ללא רבב,
והציגה בפנינו מכתבי תודה והערכה ספונטניים. היא ציינה כי הנקבלות עברו
לינץ' תקשורתי, בירורים בפורומים שונים, נענשו על ידי המעביד בדרך של
נויפה בתיק האישי, חופשה כפויה של הנקבלות 1 וחובה להכין מצגת בעניין
זכויות החולים, ואי ביצוע משמרת במשך 9 חדשים על ידי נקבלות 2 ו-3,

והדגישה כי אין ספק שכיום חוק זכויות החולה מוטמע הן אצל הנקבלות והן במחלקה ובבית החולים. היא הפנתה תשומת לבנו לפסיקה מקלה במקרים אחרים של מקצועות רפואיים, ובקשה, לאחר שפרטה את המידע הרלבנטי לגבי עיסוקן של הנקבלות במחלקת הפגים, כי בהתחשב בהיותן אחיות מקצועיות, אמפטיות ורגישות, בתחום בו קיימת מצוקת כוח אדם, ובהתחשב בכך כי לגבי עובדי סיעוד לא קיים אמצעי משמעת של התראה, כי נמליץ על התליית רישומן של הנקבלות לתקופה מינימלית של יום אחד.

מטעם הנקבלות העידו עדויות אופי פרופ' באדר, מנהל מחלקת פגים, וגב' מירה וילהלם כפיל, מפקחת בהנהלת הסיעוד.

פרופ' באדר סיפר כי הנקבלות הן חוד החנית של המחלקה, הן מחזיקות אותה מבחינה ארגונית ומקצועית כאחד לאורך שנים, הן עושות פרויקטים שכמעט אינם קיימים בפגיות אחרות במדינה, והן אכן טעו, הפרו את כללי האתיקה ואת החוק, שגו כמו כל מי שעושה, ובתום לב, אך הן הפנימו את הטעות ונענשו הן ברמה האישית והן ברמה המקצועית, כמו שנפגעה גם המחלקה עצמה. הטעות לדבריו באה ממקום טוב, הכוונה לעודד את שיטת הקנורו, אך התוצאה היתה רעה. פרופ' באדר ציין את רמתן הגבוהה של הקבלות הן בצד המקצועי והן בצד האיש, את התובענות של העבודה בסיעוד פגים ואת המצוקה בתחום זה, ובקש, בשמו, בשם מנהל בית החולים ובשם האחות הראשית, לפטור את הנקבלות בעונש מינימלי. בהמשך ביקש לחסין וציין כי הפגה היתה בפאזה של גילית ולא בפאזה של מחלה חריפה וכי לא נגרם לה כל נזק.

גב' וילהלם כפיל ספרה כי נבחרה להופיע בפנינו, משום היותה בעברה אחות במחלקת פגים במשך 15 שנה, הנקבלת 1 הכניסה אותה לעבודה ואילו היא הכניסה לעבודה את נקבלות 2 ו-3. היא תארה את כישוריהן, יכולותיהן, יצירתיותן ומסירותן של הנקבלות, את האווירה המיוחדת המשפחתית במחלקה, ואת הנזק שנגרם לכל המעורבים עקב יציאת הנושא מכל פרופורציה. לדבריה, במסגרת היותה מרכזת תחום ניהול סיכונים בהנהלת הסיעוד, משגיאות, מטעויות בשיקול דעת, צריך ללמוד, ולאו דווקא לערוף ראשים, ואף שהיא מסתייגת ממה שקרה, ענישה נוספת תגרום לנסיגה בתהליך החזרה לשיגרה של תפקוד המחלקה, ולנזק להורים ולפגים.

בהמשך אמרו דברן בפנינו שלוש הנקבלות, שכולן הביעו חרטה וביקשו שנוקף לזכותן את עבודתן ומסירותן, את את הפרוייקטים שעשו ויזמו מתוך רצון לעזור, את אהבתן למקצוע ולעבודתן, ואת היות הטעות טעות בשיקול דעת שבאה ממקום טוב.

5. עמדת הועדה, דיון והמלצה -

אכן, הנקבלות טעו. צילום הפגה בכיס מדיה של הנקבלת 2 ופרסומו באמצעות האינטרנט לפורום חברים (אף שהוא פורום סגור של אחיות המחלקה) ללא קבלת הסכמה ואישור של הוריה, היה שגוי, והוא בגדר התנהגות שאינה הולמת מורשה לעסוק בסיעוד כמשמעותו בתקנה 15(1) לתקנות. על זאת אין מחלוקת בין כל הנוגעים בדבר, הנקבלות הודו בכך, והן מצרות על כך מעומק ליבן כפי שהתרשמו מדבריהן בפנינו.

התרשמו גם, כי אכן, כטענת הנקבלות, המעשה נעשה מתוך כוונה טובה וחיובית, מתוך רצון לסייע להורים להתמודד עם הקשיים שבהולדתם של פגים וההתנהגות המיוחדת הנדרשת מהם עקב כך, כל זאת במסגרת פרוייקט ("שיטת הקנורו") שהתמונה היתה אמורה, לאחר בחינת ואישור הפרויקט, להמחיש אותו במצגת שהוכנה לצורך כך. הבנו גם כי הפרסום של התמונה היה אמור להיות פנימי, בפורום מצומצם וסגור של אחיות המחלקה, שהיו אמורות להביע דעתן לגבי שילובה במצגת, אך היא הוצאה על ידי מאן דהוא מסיבות לא ברורות מחוץ לפורום זה (והמחשה את הסכנה של פרסום ברשת האינטרנט, גם כשמדובר לכאורה בפורום סגור). שוב, כפי שנטען בפנינו,

המחישו נסיבות המקרה "את הסכנה שבמדורן חלקלק, שראשיתו ברצון טוב... וסופו בקושי להציב את הגבול המתבקש..." (ע"א 6179/05 ד"ר זליקוביץ נ. כבי הנשיא בדימוס ורדי זילר).

נראה לנו, כי נושא הפגיעה בפרטיותם וכבודם של פגים על ידי צילומם ללא הסכמה, לא הופנם בעבר במחלקה בה עבדו הנקבלות, וכנראה גם בבית החולים בכלל. נהפוך הוא. כפי שעולה מן הדברים שהובאו בפנינו, עולה כי צילום פגים ללא הסכמה ואישור של ההורים היה בגדר שיגרה במחלקה, וקבלת תמונות של הפגים מן הצוות המטפל התקבל בחיוב ושמחה על דם. בדומה, ללא הסכמת ההורים, נעשה גם לגבי לקיחת טביעות רגלי הפגים והטבעתם באגרות השחרור מן המחלקה, ולא נשמעו טרונות על כך. כיום, כפי שנמסר לנו, הוטמע הצורך בקבלת ההסכמה בנהלים, וקיים טופס הסכמה הן לצילום והן לטביעת הרגליים. מצגת בעניין חוק זכויות החולה, שהוכנה על ידי הנקבלת 1, אף הופצה בכל בית החולים.

יש להניח, איפוא, כי אירוע כמו זה נשוא הקובלנה, שגם לדעת ב"כ הקובלנת, הוא יוצא דופן, לא יחזור, ולאור הפרסום הרב שנעשה לו באמצעי התקשורת השונים, הלקח נלמד וההתנהגות הנכונה תיושם על ידי האנשים והגופים הרלבנטיים, גם מחוץ למחלקה ולמרכז הרפואי בני ציון.

צודקת ב"כ הקובלנת, כי האינטרס הציבורי של שמירה על דמותו וכבודו של מקצוע הסיעוד, כמו מקצועות רפואיים אחרים, ועל אמון הציבור בו, צריך להיות נר לרגלנו. אין ספק, כי המעשה, ובעיקר, הפרסום הרב והשלילי שנעשה לו, גרם נזק לגורמים רבים, למחלקה, לבית החולים ולמקצוע הסיעוד בכלל. אין גם ספק כי אין לעבור על התנהגותן של הנקבלות לסדר היום ללא נקיטת אמצעי משמעת מתאים, אף שהן שילמו מחיר יקר על טעותן, הן בפגיעה בשמן הטוב בן המקצועי והאישית כאחד, והן במסגרת הענישה בבית החולים והבדיקות השונות שנעשו בעניינן.

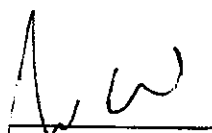
יחד עם זאת נראה לנו, כי בהתייחסות למעשי הנקבלות, שהם ללא ספק שגויים, הוצאו במידה לא מבוטלת דברים מהקשרם, והוגדלה מידת חומרתם. גם תיקון כתב הקובלנה מצביע על כך.

כפי שהעידו בפנינו מנהל המחלקה ואחות בכירה המכירים היטב את הנקבלות, מדובר באחיות מקצועיות מאד, בעלות נסיון רב, מסורות, יצירתיות ובעלות רצון רב לסייע ולתרום לפגים ולהוריהם, כפי שהתרשמו בעצמנו מהופעתן בפנינו, וכל זאת בתחום מקצועי קשה ובעייתי, הנמצא במצוקת כוח אדם.

לפיכך בהתחשב בנסיבות העניין ובנסיבותיהן האישיות של הנקבלות, הגענו למסקנה כי יש מקום להתלות את רישומה של כל נקבלת לתקופה של שבוע אחד, וכך אנו ממליצים לעשות.

בהתחשב בכך שמדובר באחות אחראיות, סגנית אחות אחראית ואחות שהיא מדריכה קלינית, שלוש אחיות בכירות באותה מחלקה, אנו ממליצים כי תקופת ההתליה של הנקבלות לא תהייה חופפות.

שאול סקיף
נציג הסתדרות האחים
והאחיות

הילה פיגל
יו"ר

עירית אלטשולר, עו"ד
נציגת היועץ המשפטי
לממשלה